

Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

---

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, lag om ändring i socialtjänstlagen och lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen.

Regeringens förslag innebär att tillståndsplikt införs för verksamhet inom socialtjänsten som kommunen överlämnar genom avtal. Undantaget från tillståndsplikt för sådan verksamhet tas bort. Vidare införs tillståndsplikt för att yrkesmässigt få bedriva verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn. I socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen införs bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Dessutom införs en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden, om det inte är obehövt, ska underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en hälsoundersökning av landstinget.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 april 2017.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen. Enligt utskottet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samma krav på tillstånd som gäller för enskilda för att yrkesmässigt bedriva verksamhet inom socialtjänsten även ska gälla för offentlig verksamhet. Utskottets förslag grundas på tre motionsyrkanden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (S, M, SD, MP, V). I en av dessa reservationer (S, MP, V) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:59 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Tre yrkanden i följdmotioner.

Fyra yrkanden i en motion från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.....	7
Reservationer.....	12
1. Generell tillståndsplikt, punkt 2 (S, MP, V).....	12
2. Tillståndsplikt för verksamhet som gäller placering av vuxna, punkt 3 (SD).....	12
3. Tillståndsplikt för familjehem m.m., punkt 4 (M).....	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	14
Propositionen.....	14
Följdmotionerna.....	14
Motion från allmänna motionstiden 2016/17.....	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet,

2. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),

3. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:000).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:59 punkterna 1–3 och avslår motion

2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 19.

2. Generell tillståndsplikt

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samma krav på tillstånd som gäller för enskilda för att yrkesmässigt bedriva verksamhet inom socialtjänsten även ska gälla för offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 12,

2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1 och

2016/17:3597 av Emma Henriksson m.fl. (KD, M, C, L).

Reservation 1 (S, MP, V)

3. Tillståndsplikt för verksamhet som gäller placering av vuxna

Riksdagen avslår motion

2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

4. Tillståndsplikt för familjehem m.m.

Riksdagen avslår motion

2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkandena 13 och 20.

Reservation 3 (M)

Stockholm den 16 februari 2017

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Amir Adan (M), Mikael Dahlgvist (S), Anders W Jonsson (C), Jan Lindholm (MP), Jenny Petersson (M), Carina Herrstedt (SD), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Ann-Britt Åsebol (M), Thomas Finnborg (M), Christina Östberg (SD), Christina Örnebjär (L) och Maj Karlsson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2016/17:59 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet, tre yrkanden i två följdmotioner och fyra yrkanden i en motion från den allmänna motionstiden 2016/17.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Vid sammanträdet den 19 januari 2017 lämnade Myndigheten för vård- och omsorgsanalys information om rapporten Hittar vi hem? En kartläggning och analys av den sociala dygnsvården för barn och unga (rapport 2016:5).

Vid sammanträdet den 14 februari 2017 lämnade särskilda utredaren Ilmar Reepalu information om betänkandet Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78).

Utskottets överväganden

Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag. Vidare ställer sig riksdagen bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samma krav på tillstånd som gäller för enskilda för att yrkesmässigt bedriva verksamhet inom socialtjänsten även ska gälla för offentlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen tre motionsyrkanden. Övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V), 2 (SD) och 3 (M).

Propositionen

Tillståndsplikt även för verksamhet inom socialtjänsten som överlämnats genom avtal

Regeringen föreslår i propositionen att undantaget från tillståndsplikt för verksamhet som kommunen genom avtal har överlämnat till en enskild att utföra tas bort. Det innebär att ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som har slutit avtal med en kommun om att bedriva enskild verksamhet i form av hem för vård eller boende (HVB), stödboende, vissa boendeformer för äldre och personer med funktionsnedsättning, hem för heldygnsvård eller hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet ska ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att yrkesmässigt få bedriva sådan verksamhet (7 kap. 1 § socialtjänstlagen [2001:453], förkortad SoL). Som en följd av tillståndsplikten ska kommunens skyldighet att anmäla verksamhet som genom avtal har överlämnats till en enskild upphöra. Eftersom sådan verksamhet blir tillståndspliktig kommer den att kunna registreras av IVO i samband med att den privata utföraren beviljas tillstånd.

Regeringen bedömer att tillstånd endast ska beviljas om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet. Regeringen anser att samma krav för att beviljas tillstånd ska gälla för verksamhet som kommunen genom avtal har överlämnat till en enskild att utföra som för annan tillståndspliktig verksamhet enligt SoL.

Regeringen anför i propositionen att riksdagen i ett tillkännagivande bl.a. har anfört att regeringen ska låta utreda en tillståndsplikt för verksamhet enligt

hälso- och sjukvårdslagen (1982:763).¹ Riksdagen har därefter i ett tillkännagivande bl.a. anfört att regeringen för att säkra kvalitet och långsiktighet ska införa en generell tillståndsplikt för alla utförare i välfärden oavsett driftsform, vilket bl.a. ställer krav på samtliga ägare och ledning.² Dessa frågor har även behandlats av vissa remissinstanser. Då kommuner och landsting har en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla välfärdstjänster och styrs av folkvalda församlingar, bedömer regeringen att det inte är lämpligt att införa tillståndsplikt eller något som motsvarar en ägarprövning för kommuner och landsting. Ett sådant långtgående ingrepp i den kommunala självstyrelsen skulle dessutom enligt regeringens mening gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen som gett upphov till dem och därmed inte vara förenligt med den grundlagsfästa proportionalitetsprincipen i 14 kap. 3 § regeringsformen.

När det gäller utförare av hälso- och sjukvård finns det enligt regeringen i nuläget inte tillräckliga skäl för att föreslå en tillståndsplikt. Inom hälso- och sjukvården finns reglerade yrken och mer självständiga professioner med ett personligt ansvar, som på ett annat sätt kan förväntas säkra kvaliteten än inom exempelvis vissa verksamheter inom socialtjänsten. Landstingen har dessutom, bl.a. på grund av sin storlek, bättre förutsättningar att skapa en väl fungerande upphandlings- och uppföljningsorganisation än t.ex. mindre kommuner. Att samtliga utförare inom hälso- och sjukvården ska anmäla sig till IVO innebär att det även finns förutsättningar för statlig tillsyn inom hälso- och sjukvården. Mot denna bakgrund ser regeringen för närvarande inte att frågan behöver utredas ytterligare.

Tillståndsplikt för verksamheter med konsulentstöd till familjehem och jourhem

Regeringen föreslår i propositionen att det ska krävas tillstånd av IVO för att yrkesmässigt få bedriva verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn. Regeringen bedömer att tillstånd endast ska lämnas om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Regeringen anser att verksamheter med konsulentstöd till familjehem och jourhem kan spela en viktig roll för att säkerställa en god vård i familjehem och jourhem. Regeringen anser att det är angeläget att stärka säkerheten och kvaliteten för placerade barn och bedömer att införandet av tillståndsplikt ökar förutsättningarna för detta. I förlängningen innebär det att kvaliteten på stödet till hemmen förbättras och att barnen därmed får en säkrare vård och en god omsorg. Regeringen poängterar att införandet av tillståndsplikt för verksamheterna inte på något sätt fräntar socialnämnden ansvar när det gäller

¹ Bet. 2014/15:FiU32, rskr. 2014/15:243 och 2014/15:244.

² Bet. 2015/16:FiU26, rskr. 2015/16:176.

utredning av familje- eller jourhemmet och beslut om placering av ett barn i familjehem eller jourhem.

Av propositionen framgår att IVO och Riksförbundet för Förstärkt Familjehemsvård (RFF) under remissbehandlingen har ifrågasatt varför tillståndsplikten ska begränsas till att enbart avse verksamhet med konsulentstöd till sådana hem som tar emot barn, och inte också omfatta vuxna personer i familjehemsvård. IVO framhåller att även vuxna som placeras för att få stöd att ta sig ur ett missbruk kan ses som en skyddsvärd grupp. Myndigheten påpekar också att det finns verksamheter som ger stöd till familjehem som tar emot både barn och vuxna. Regeringen har förståelse för att frågan om tillståndsplikt för verksamhet som gäller vuxna väcks, men anser att skyddsbehovet är särskilt angeläget när det gäller stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn i hemmet. Mot den bakgrunden avgränsas tillståndsplikten till att avse sådana verksamheter. I de fall enskilda utförare bedriver verksamhet med stöd och handledning till hem som tar emot både barn och vuxna ska dessa med regeringens förslag vara tillståndspliktiga.

Överenskommelse om samarbete om placerade barn och unga

Regeringen förslår att det i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen införs bestämmelser om att kommuner och landsting ska ingå överenskommelser om samarbete om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Regeringen bedömer att en skyldighet i lag att ingå överenskommelser kommer att stärka samverkan mellan landsting och kommuner och därigenom bättre tillgodose behovet av vård, stöd och behandling för placerade barn och unga. En skyldighet i lag att ingå överenskommelser innebär också att IVO i sin tillsyn kan kontrollera att överenskommelser ingås mellan kommuner och landsting. En lagstadgad skyldighet måste dock alltid vägas mot respekten för den kommunala självstyrelsen.

Regeringen anser att organisationer som företräder dessa barn och unga eller deras närstående, i den utsträckning det är möjligt, bör ges tillfälle att lämna synpunkter på innehållet i en överenskommelse.

Hälsoundersökning av barn och unga i anslutning till att samhällsvård inleds

Regeringen föreslår att en ny bestämmelse införs i socialtjänstlagen som innebär att socialnämnden, om det inte är obehövligt, ska underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en hälsoundersökning av landstinget. På initiativ av socialnämnden ska landstinget erbjuda ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år en hälsoundersökning. Landstingets skyldighet ska regleras i en särskild lag om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Enligt regeringen är syftet att hälsoundersökningen ska ge underlag för en medicinsk bedömning av den enskilda flickans, pojakens, unga kvinnans eller unge mannens behov av hälso- och sjukvård och tandvård. Bedömningen kan ge upphov till fortsatta kontakter för barnet med hälso- och sjukvården eller tandvården. Hälsoundersökningen kan också vara en del av underlaget till den vårdplan eller den genomförandeplan som socialnämnden ska upprätta. Den medicinska bedömning som hälsoundersökningen ska leda fram till kan således användas både för socialnämndens planering av vården och för hälso- och sjukvårdens fortsatta kontakter med barnet.

Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 15 april 2017.

Motionerna

I motion 2016/17:3597 av Emma Henriksson m.fl. (KD, M, C, L) föreslås ett tillkännagivande om att likvärdiga villkor ska gälla för alla aktörer som verkar inom socialtjänsten, oavsett regi. Enligt motionärerna ska tillståndskrav inte bara ställas på verksamhet som bedrivs i privat eller alternativt regi, utan även på offentligt driven verksamhet.

I motion 2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att kravet på tillståndsplikt ska gälla alla utförare oavsett driftsform, även för verksamheter som drivs av kommuner och landsting. I yrkande 2 föreslås att de hårdare kraven på tillståndsplikt även ska gälla för verksamheter som är inriktade mot placering av vuxna.

I motion 2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om generell tillståndsplikt för att säkra kvalitet och säkerhet inom alla hem för vård eller boende (HVB) och stödboenden. I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om förstärkt tillsyn av och tillståndsplikt för familjehem. I yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att verksamheter som drivs i alternativt regi och som finns via förstärkt familjehemsvård bör få bedriva verksamhet endast om de har tillstånd av IVO. I yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att konsulenter som enbart har till uppgift att ta fram fler boendeplatser ska omfattas av den generella tillståndsplikten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar de lagändringar som regeringen föreslår och ställer sig bakom propositionen i sin helhet. Förslagen syftar till en trygg och säker vård för placerade barn och unga, och skapar ökade förutsättningar för att dessa barn och unga får den hälso- och sjukvård inklusive tandvård de behöver och har rätt till. Motion 2016/17:3221 (M) yrkande 19 får anses vara tillgodosedd.

Utskottet anser att det ska ställas likvärdiga krav på kvalitet och säkerhet i verksamheter inom socialtjänsten. Det gäller verksamhet i såväl privat som

offentlig regi. Utskottet anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att samma krav på tillstånd som gäller för enskilda för att yrkesmässigt bedriva verksamhet inom socialtjänsten även ska gälla för offentlig verksamhet. Riksdagen bör ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkännage detta för regeringen. Motionerna 2016/17:3221 (M) yrkande 12, 2016/17:3573 (SD) yrkande 1 och 2016/17:3597 (KD, M, C, L) bör bifallas.

När det gäller frågan som tas upp i motion 2016/17:3573 (SD) yrkande 2 om att kraven på tillståndsplikt även ska gälla för verksamheter som är inriktade mot placering av vuxna, delar utskottet regeringens bedömning att skyddsbehovet är särskilt angeläget när det gäller stöd och handledning till familjehem och jourhem som tar emot barn i hemmet. I de fall enskilda utförare bedriver verksamhet med stöd och handledning till hem som tar emot både barn och vuxna, konstaterar utskottet att dessa med regeringens förslag ska vara tillståndspliktiga. Motionsyrkandet bör avslås.

Vidare delar utskottet regeringens uppfattning att det endast är socialnämnden som kan utreda ett familjehems och jourhems lämplighet att ta emot ett visst barn. Motion 2016/17:3221 (M) yrkande 13 bör avslås. Slutligen bör riksdagen inte ta något initiativ när det gäller motion 2016/17:3221 (M) yrkande 20. Motionsyrkandet bör avslås.

Reservationer

1. **Generell tillståndsplikt, punkt 2 (S, MP, V)**

av Anna-Lena Sörenson (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Mikael Dahlqvist (S), Jan Lindholm (MP), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 12,

2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1 och

2016/17:3597 av Emma Henriksson m.fl. (KD, M, C, L).

Ställningstagande

Kommuner och landsting har en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla välfärdstjänster. De styrs av folkvalda församlingar. Enligt vår bedömning är det därför inte lämpligt att införa tillståndsplikt eller något som motsvarar en ägarprövning för kommuner och landsting. Vi delar regeringens åsikt att ett sådant långtgående ingrepp i den kommunala självstyrelsen dessutom skulle gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen som gett upphov till dem och därmed inte vara förenligt med den grundlagsfästa proportionalitetsprincipen i 14 kap. 3 § regeringsformen. Motionerna bör avslås.

2. **Tillståndsplikt för verksamhet som gäller placering av vuxna, punkt 3 (SD)**

av Carina Herrstedt (SD) och Christina Östberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

När det gäller tillståndsplikt för verksamheter med konsulentstöd till familjehem och jourhem anser vi att de föreslagna reglerna även ska gälla verksamheter som är inriktade mot placering av vuxna. Vi delar Inspektionen för vård och omsorgs kritik i denna del. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om detta. Vad vi anfört ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Tillståndsplikt för familjehem m.m., punkt 4 (M)

av Amir Adan (M), Jenny Petersson (M), Ann-Britt Åsebol (M) och Thomas Finnborg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkandena 13 och 20.

Ställningstagande

Vi anser att all verksamhet i välfärden ska omfattas av en generell tillståndsplikt. Det är ett viktigt redskap i syfte att stärka kvaliteten i välfärdens verksamheter såsom familjehem. Det ska vara ordning och reda och ställas likvärdiga krav oavsett driftsform och utförare av välfärd. Det betyder t.ex. att även konsulenter som enbart har till uppgift att ta fram fler boendeplatser ska omfattas av en generell tillståndsplikt. Vi vill stärka tillsynen av familjehem och införa tydligare sanktioner i flera steg vid upprepade brister i den utförda verksamheten. Att inte sköta sitt uppdrag med avsedd kvalitet och säkerhet måste få tydliga påföljder. Det generella arbetet med att utveckla tillsyn och uppföljning inom socialtjänsten måste stärkas kontinuerligt.

Vi anser därför att det bör införas en förstärkt tillsyn av och tillståndsplikt för alla som bedriver familjehemsverksamhet. Vidare anser vi att konsulenter som har till uppgift att ta fram fler boendeplatser ska omfattas av den generella tillståndsplikten. Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag.

Vad vi anfört ovan bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:59 Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:000).

Följdmotionerna

2016/17:3573 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på tillståndsplikt ska gälla alla utövare oavsett driftsform, även för verksamheter som drivs av kommuner och landsting, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de hårdare kraven på tillståndsplikt även ska gälla för verksamheter som är inriktade mot placering av vuxna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3597 av Emma Henriksson m.fl. (KD, M, C, L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att likvärdiga villkor ska gälla för alla aktörer som verkar inom socialtjänsten, oavsett regi, och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:3221 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om generell tillståndsplikt för att säkra kvalitet och säkerhet inom alla HVB-hem och stödboenden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt tillsyn av och tillståndsplikt för familjehem och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verksamheter som drivs i alternativ regi och som finns via förstärkt familjehemsvård bör få bedriva verksamhet endast om de har tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att konsulter som har till uppgift att ta fram fler boendeplatser ska omfattas av den generella tillståndsplikten och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Landstinget ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:000) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hälsoundersökningar.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2017.

2 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453) dels att 7 kap. 1 § och 13 kap. 8 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 1 d § och 11 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 d §

Kommunen ska ingå en överenskommelse med landstinget om ett samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa barn och unga eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

7 kap.

1 §¹

Ett bolag, en förening, en samsällighet, en stiftelse eller en enskild individ får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva verksamhet i form av

1. stödboende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap.,

2. boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 5 kap. 7 § tredje stycket,

3. hem för viss annan heldygnsvård,

4. hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet, oavsett var verksamheten bedrivs.

Ett bolag, en förening, en samsällighet, en stiftelse eller en enskild individ får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva

1. verksamhet i form av stödboende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap.,

2. verksamhet i form av boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 5 kap. 7 § tredje stycket,

3. verksamhet i form av hem för viss annan heldygnsvård,

4. verksamhet i form av hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet, oavsett var verksamheten bedrivs, eller

5. verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå

¹ Senaste lydelse 2015:982.

familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn.

Tillstånd behövs inte för verksamhet som kommunen genom avtal enligt 2 kap. 5 § har överlämnat till en enskild att utföra.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i första stycket, samt kommun som genom avtal enligt 2 kap. 5 § har överlämnat till enskild att driva sådan verksamhet, ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

Kommun och landsting som driver verksamhet som avses i första stycket 1–4 ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

11 kap.

3 a §

Socialnämnden ska, om det inte är obehövligt, underrätta landstinget om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:000) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

13 kap.

8 §²

Om Inspektionen för vård och omsorg finner att det i verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag förekommer ett missförhållande som har betydelse för enskildas möjligheter att kunna få de insatser de har rätt till, får inspektionen förelägga den som svarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet. Ett föreläggande ska innehålla uppgifter om de åtgärder som inspektionen anser nödvändiga för att det påtalade missförhållandet ska kunna avhjälpas. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

² Senaste lydelse 2012:944.

Inspektionen för vård och omsorg får även förelägga den kommun eller det landsting som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt 7 kap. 1 § *tredje* stycket att fullgöra denna skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Inspektionen för vård och omsorg får även förelägga den kommun eller det landsting som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt 7 kap. 1 § *andra* stycket att fullgöra denna skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

1. Denna lag träder i kraft den 15 april 2017.
2. Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som vid ikraftträdandet bedriver sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § första stycket 1–4 och som omfattas av undantaget från tillståndsplikt i andra stycket samma paragraf i sin äldre lydelse, eller sådan verksamhet som avses i 7 kap. 1 § första stycket 5, får fortsätta att bedriva verksamheten efter ikraftträdandet under förutsättning att ansökan om tillstånd ges in senast den 1 april 2018. Sådan verksamhet får dock bedrivas utan tillstånd längst till dess att tillståndsmyndigheten har fattat slutligt beslut i tillståndsärendet.

3 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:000)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:000) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2016/17:43   Föreslagen lydelse
En ny hälso- och sjukvårdslag

16 kap.

3 §

Landstinget ska ingå en överenskommelse med kommunen om ett samarbete i fråga om

1. personer med psykisk funktionsnedsättning, <i>och</i> 2. personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel.	1. personer med psykisk funktionsnedsättning, 2. personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel, <i>och</i> 3. <i>barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.</i>

Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

Denna lag träder i kraft den 15 april 2017.